

DEJ DOBRÉ SKONČENÍ

(Krnov, 21.6.2026)

I.čtení: V. Kniha Mojžíšova 34

II.čtení: Kazatel 7, 8-10

Sestry a bratři, možná vás zarazí poněkud morbidní téma dnešního kázání – v takový krásný už oficiálně letní den. Ale doufám, že než skončím, se ukáže, že zase tak morbidní není a že naopak v něm Pán Bůh vnáší světýlko do ponurosti našich dnů. Tak to zkuste vydržet až do konce – až k tomu zakončení, které by podle knihy Kazatel mělo být lepší než začátek – a přijmout Boží Slovo povzbuzení pro naše všední dny.

Kdysi za studií jsem se zamýšlel nad osobností Jana Amose Komenského. Probírali jsme při nějakém semináři jeho poslední dílko, které vlastně nedokončil a vyšlo jen jako pracovní text pro komeniologu hodnou dobu po jeho smrti; zabývali jsme se přitom podrobně všemi okolnostmi jeho života, neboť ono dílko bylo velmi osobně laděno a bez poznání souvislostí jeho životního zápasu se naprosto nedá pochopit.

Ta knížečka se totiž nedá nazvat jinak než naprostý paskvil, snůška blábolů; z hlediska teologického by dokonce některé myšlenky mohly být hodnoceny jako kacírské a zkreslující evangelium!

Musím přiznat, že mě toto zjištění tenkrát silně vzalo. Komenského jsem vždycky považoval za jednu z nejvzácnějších osobností našich, a možná i evropských dějin, a za příkladného a moudrého křesťanského myslitele. Obdivoval jsem trefnost jeho popisu skutečnosti v Labyrintu světa a výstižnost křesťanské zkušenosti v Ráji srdce. Nadchly mne jeho práce pedagogické, povzbudila nezdolnost posledního biskupa Jednoty bratrské, vyjádřená v knize Haggeus Redivivus, smekal jsem před rozmachem jeho vzdělání i před hloubkou jeho víry, trpělivosti a oddanosti Bohu tváří v tvář hrozným otřesům, kterými ho život postihoval. Fascinovala mě odvaha, se kterou v Kšaftu umírající matky Jednoty bratrské dokázal rozpustit nefunkční společenství, a všechny jeho členy s požehnáním a posláním vyslat do světa. Jan Amos Komenský byl pro mne velikým vzorem.

Jenže najednou jsem zjistil, že na konci svého obdivuhodného života naletěl několika blouznivcům, jejichž vidiny vzal za Boží Slovo, za prorockou zvěst a zaslíbení. Tento člověk rozumu a moudrosti uvěřil jejich snům, protože vyjadřovaly jeho obrovskou životní touhu – totiž touhu po návratu do vlasti a po obnovení české církve a české tolerantní státnosti; velmi lacině a nekriticky vzal za své velmi problematická zpřítomnění biblických proroctví...

Když jsem nad tím vším přemýšlel, říkal jsem si, jak je to možné, že takový velikán, takový Boží pracant, takový kazatel a vykladač může upadnout do takového bludu. Přemýšlel jsem nad tím, jak asi takovýto závěr života vyhodnocuje Pán Bůh; jestli i On byl zklamán a považoval to za selhání svého člověka...

Odtud mě pak myšlenky vedly k obecnému přemýšlení nad hodnocením úspěšnosti lidského života, nad problémy, které občas přináší stáří, nad křehkostí nejen lidského života, ale i lidského rozumu...

A v tomto svém rozpoložení jsem narazil na biblický text o Mojžíšově konci. Četl jsem knihy Mojžíšovy, o velikých skutcích, které Mojžíš vykonal s Hospodinem za zády, dlouhé statě o Mojžíšových úspěších, rozsáhlá svědectví Mojžíšovy rozhodnosti a moudrosti, jeho trpělivosti i lásky k Bohu a Jeho lidu, které ovšem vyvrcholí tím, že Mojžíš selže a je „potrestán“ tím, že nedokončí svůj životní úkol, svůj velký sen, jemuž zasvětil celý život a obětoval všechno, co kdy měl!

Mojžíš snil o tom, že vysvobodí lid Izraelský a uvede jej do země Kanaanské, do země zaslíbené. Hospodin mu to dokonce přikázal z hořícího keře, dalo by se to brát jako Boží slib. Pohodlný rodinný život obětoval této vizi, naložil si – z Božího pověření – obrovské břemeno, pod kterým padal. Čteme o tom, že měl pocit, jako by celý ten svěhlový národ nesl vlastníma rukama, jakoby ho

táhnul na vlastním hřbetě. Nepochybně měl z vedoucího postavení žaludeční vředy a všechny ostatní šéfovské nemoci, nikdo mu nerozuměl a nikdo mu nebyl blízký, nikdo se s ním normálně nebavil a nikdo by s ním asi nešel na kafe.

Tohle všechno na sebe dobrovolně vzal kvůli Hospodinu.

A jak ten se mu odvděčil? Nepustil ho do zaslíbené země.

Mojžíš, člověk Bohu nejbližší, umírá na prahu Kanaanu, nahlédne pod pokličku, ale nikdy neochutná; zůstává v krajině nesplněných snů a nedotažených plánů... Řekli bychom, že končí velmi neslavně.

A člověk se zamýšlí a říká si, jakou má asi naději, když takovéhle osobnosti končí takovýmto způsobem... Jakou máme asi naději na pozitivní zakončení života, když vidíme mnohé skvělé lidi, své vzory, jak je stravuje stáří, jak ztrácejí tělesné síly, a co bývá ještě horší, i soudnost a rozumnost. Kolikrát jsem slyšel postesknutí mladých, jak se bojí stáří a konce života...

Jenže podívejme se na toho Mojžíše pořádně!

Vždyť tady není nic o neslavnosti závěru jeho životní pouti! Naopak, jeho cesta vyvrcholila nejlepším způsobem, jakým mohla. Co je v textu napsáno: „vyvedl jej na horu“ – na horách prožil Mojžíš s Hospodinem nejlepší chvíle svého života; a i tady je na hoře v Boží společnosti a blízkosti. Že už neslouží aktivně, že už se nepachtí a nenamáhá? Ale vždyť to dělal celý život! Vždyť už má dost odpracováno! Proč by to teď nemohli převzít jiní?

Vždyť je tady Jozue a Kálef a nová generace dětí izraelských, teď už vlastně dospělých, generace zocelená čtyřiceti lety kočování pouští! Proč by se měl Mojžíš ještě roky trápit složitým dobýváním a obsazováním země zaslíbené? Nezasloužil si už snad odpočínutí?

A copak dílo Boží stojí na jediném člověku? Copak to byl opravdu Mojžíš, kdo všechny táhl a nesl? Nebyl to Hospodin?

Jednou z nemocí aktivních lidí, kteří něčeho ve svém životě dosáhli, bývá pocit nenahraditelnosti. Mladí to nezvládnou, nemají zkušenosti a rozhled, všechno nakonec pokazí, zničí mé životní dílo a... Člověk, který nedokáže předat v určité chvíli své dílo, se může stát nevědomky jeho brzdou.

Mojžíš touto nemocí netrpěl. Odešel s Hospodinem na horu, a vychutnával si svůj životní triumf. Izraelci vcházejí do zaslíbené země. Mojžíš splnil svůj úkol. Dotáhl jej do konce, dílo předal nástupcům a může v klidu odejít na odpočinek.

Mojžíš zemřel a zmizel. Není znám jeho hrob. Hospodin jej vzal. Stal se jednou z biblických osob, které zakončily život za tajuplných okolností a podle židovských tradic se předpokládalo, že byl přemístěn přímo k Bohu...

Jaký lepší závěr života bychom mu mohli přát? Co jiného než vstup do věčného obecenství lásky, radosti, pokoje, do věčného odpočínutí po aktivním životě. Mojžíšova smrt nebyla koncem, prohrou, ztrátou. Mojžíšova smrt byla jednoznačným vítězstvím.

A z tohoto hlediska se můžeme dívat i na další své vzory, včetně onoho Komenia...

A modleme se, aby i nám Pán Bůh dal projít životem aktivně tam, kde můžeme, a dojít dobrého zakončení bez stesku po věcech minulých, se zrakem upřeným k nadějně budoucnosti...

Hospodine, Bože Mojžíšův,

Bože spousty velikánů všech míst a všech dob,

Děkujeme za příběhy Tvých lidiček,

které nás inspirují a motivují k cestě za Tebou.

Prosíme pomoz nám i naše stárnutí prožívat ve Tvé blízkosti,

Pomoz nám vychutnat si zasloužené odpočínutí

A ukaž nám, co všechno máš pro nás přichystáno,

Ať můžeme Tebe chválit a velebit,

ještě než přijde chvíle našeho povolání do Tvé slávy.

AMEN!